

Проскура Г.М., асистент,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет
Жебровська К.І., к.геол.н.,
ДУ «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України»,
м. Київ, Україна

НАУКОВО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВОДНО- БОЛОТНИХ УГІДЬ

Правовий режим водно-болотних угідь в Україні на сьогодні є недостатньо дослідженою темою. Протягом останніх десятиліть спостерігається актуалізація екологічної тематики, проте дослідженням даної теми займаються в основному вчені природничих наук, такі як Марушевський Г.Б., Русев І.Т., Стойловський В.П. та інші. Юридичному дослідженню водно-болотних угідь присвячені роботи Дегтярь Н.В., Малишевої Н.Р., Фролової Н.В., Рубеля О.Е., Іваненко І.Б., Ємельянова С.С., Клєстова М.Л., Матвєєва С.Р., Паламарчук М.М., Парчук Г.В., Томченко О.В., Томахіна М.Л.. У 2010 році в Україні було вперше досліджено правові аспекти водно-болотних угідь на рівні дисертаційного дослідження [1].

Спеціальне українське законодавство не виділяє окремо водно-болотні угіддя [2]. Правове регулювання відносин з приводу охорони, використання, права власності на водно-болотні угіддя регулюється відповідно до категорії території, на якій вони знаходяться.

Правовий режим водно-болотних угідь в Україні визначений Конституцією України [3], в законах України «Про охорону навколишнього природного середовища» [4], «Про природно-заповідний фонд України» [5], «Про Червону книгу України» [6], «Про рослинний світ» [7], «Про тваринний світ» [8], «Про екологічну мережу України» [9], «Про охорону земель» [10], Водним кодексом України [11], Земельним кодексом України [12], Кодексом України про надра [13], Лісовим Кодексом України [14], Положенням «Про Зелену книгу України» [15] та іншим природоохоронним законодавством.

Протягом багатьох століть сформувалась негативна екологічна оцінка водно-болотних утворень, що призвело до масового знищення боліт.

Починаючи з давніх часів людства існували повір'я, легенди, традиції пов'язані з болотними комплексами. Болота вважалися лихими, гиблими місцями, де не може існувати життя. Пізніше, таке розуміння боліт призвело до активної розробки, осушення боліт з метою доступу до шарів торфу, освоєння земель, на яких знаходилися водно-болотні угіддя [16],

[17, 9], [18], [19]. Теке відношення і винищення водно-болотних комплексів призвело до погіршення екологічної ситуації, а саме зменшення урожайності та пізвищення кількості природніх катаклізмів. Також, поступово стає зрозумілим, що неможливе ефективно використання осушених земель (родючий шар ґрунту дуже тонкий), а осушені території зазнавали значних кліматичних змін. Значне знищення цінних територій призвело до зникнення рідкісних видів тварин та рослин [16], [20]. Пізніше було проведено ряд досліджень, спрямованих на вивчення боліт з точки зору їх біорізноманіття. В результаті цих досліджень вчені дійшли висновку, що болота відіграють надзвичайно важливу роль в екосистемі і підлягають охороні як найцінніші природні комплекси [21], [22], [23, 59].

Було проведено ряд наукових досліджень, результатом яких була концепція необхідності збереження боліт. Було доведено, що водно-болотні угіддя діють як природні водосховища, акумулюючи і зберігаючи дощові та талі води, вони запобігають повеням. Протягом посушливих періодів водно-болотні угіддя підтримують рівень вологи у ґрунті і суттєво затримують початок посухи, також вони пом'якшують вплив штормів і повеней та захищають берегову лінію від руйнування [24]. Важливим етапом стає розвиток наукового напрямку – «болотознавство», що вивчає властивості, значення, роль боліт у природному середовищі.

Література

1. Фролова Н.В. Правова охорона водно-болотних угідь загальнодержавного та міжнародного значення: дис. канд. юрид. наук: 12.00.06/ Н.В. Фролова. - Одес. нац. юрид. акад. – О., 2010. – 186 с.
2. Малишева Н.Р. Стан і перспективи правового регулювання режиму водно-болотних угідь національного та місцевого значення в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL:<http://ecbsea.org>
3. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року// Відомості Верховної Ради України.– 1996. – № 30. – ст. 141
4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
5. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 р. № 2456 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 502.
6. Про Червону книгу України: Закон України від 7 лютого 2002 р. № 3055 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 10. – Ст. 462.
7. Про рослинний світ: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 591 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22-23. – Ст. 198.
8. Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 р. № 2894 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 14. – Ст. 97.
9. Про екологічну мережу: Закон України від 24 червня 2004 р. № 1864 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 45. – Ст. 502
10. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 962 //

Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 349.

11. Водний Кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.

12. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №3–4. – Ст. 27.

13. Кодекс України «Про надра»: Закон України від 27 липня 1994 р. № 132 // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 34.

14. Лісовий кодекс України в редакції Закону України від 8 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 21. Ст. 170.

15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Зелену книгу України» від 29 серпня 2002 р. N 1286 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 36. – Ст. 1692.

16. История осушения Полесья [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://hodoman.net/>

17. Денисенков В. П. Основы болотоведения: Учеб. пособие. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2000. – 224 с

18. В. Пахучий, Б. Бабилов. Полезное издание: обзор методов осушения лесных земель с учетом региональных особенностей территории [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://ib.komisc.ru/>

19. Осушение торф'яних болот [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.geogr.msu.ru>

20. Wetlands [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.informaction.org>

21. Peat drainage: the reasons and the consequences [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://sites.google.com/site/lacunanostra/history>

22. Wetlands - History Of Wetlands Use [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.libraryindex.com>

23. Давиденко В.М. Заповідна справа (навчальний посібник для ВНЗ). – Миколаїв: МФНУКМА, 2002. – 140 с.

24. Всесвітній день водно-болотних угідь [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://nppr.org.ua/всесвітній-день-водно-болотних-угідь/>

УДК 342.7 (043.2)

Проскура Г.М., аспірантка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДОСТУПУ ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ТУРЕЧЧИНІ

Вдосконалення адміністративно-правового механізму на доступ до публічної інформації є одним із актуальних напрямків євроінтеграції України та Туреччини, завдяки якому можливе ефективне забезпечення інших напрямів взаємодії.